

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА УСТАНОВА
«НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
ВИЩОЇ ТА ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ»

КЛІМАТИЧНІ ЗМІНИ ТА СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО.
ВИКЛИКИ ДЛЯ АГРАРНОЇ НАУКИ ТА ОСВІТИ

Збірник матеріалів
VI Міжнародної науково-практичної конференції

15 березня 2023 року

Київ 2023

УДК 58.056:632.11 (082)

*Рекомендовано до друку Науково-методичною радою
Науково-методичного центру ВФПО (протокол від 14.02.2023 № 2)*

Кліматичні зміни та сільське господарство. Виклики для аграрної науки та освіти : збірник матеріалів VI Міжнародної науково-практичної конференції, 15 березня 2023 р., Науково-методичний центр ВФПО. – Київ, 2023. – 201 с.

Відповідальні за випуск: Леся МАЛИНКА, Ірина МОРГУН
(Державна установа «Науково-методичний центр вищої та фахової передвищої освіти»)

Редактори

Ірина СЄРОВА, Людмила ТАЛЮТА

За точність і зміст матеріалів, достовірність і розкриття проблеми відповідальність несуть автори публікацій

агроекологію або ощадне землеробство. Запроваджене урядом у 2019 році маркування виробників низьковуглецевої продукції дозволяє офіційно сертифікувати проекти та зобов'язання зі скорочення викидів парникових газів і уловлювання CO₂. Фермери можуть отримати такий знак, упроваджуючи різні агрономічні методи, зокрема, агроекологію або ощадне землеробство.

Міністерство сільського господарства також пропонує субвенції для фермерів на вуглецеве діагностування. На цей захід, розпочатий у квітні, виділено 10 млн євро. Передбачено фінансування 90 % вартості вуглецевого діагностування для фермерів, які розпочали діяльність менше п'яти років тому. Він надає фермерам персоналізований план дій, який допоможе їм декарбонізувати свої ферми. Механізми компенсації вуглецю можуть стати важливим додатковим важелем для мобілізації сільськогосподарського сектору в національних зусиллях пом'якшення наслідків зміни клімату. Зміна методів землеробства спричиняє фінансові витрати та середньостроковий ризик для фермерів, оскільки після внесення змін потрібно чекати кілька років, перш ніж знайти нову рівновагу та побачити позитивний результат інвестицій.

У цей період необхідна фінансова допомога – у формі компенсації за екологічні послуги або підвищення споживчих цін – і сильна політична база, щоб підтримувати фермерів у процесі їх еволюції. Щоб змінити систему сільськогосподарського виробництва, впроваджуючи більш екологічні та сталі методи, фермерам потрібно кілька років інвестувати у збитки і ризикувати, співпрацюючи з природою не завжди на свою користь. Молодим фермерам, які починають сьогодні, потрібна допомога, щоб упоратися з ризиками та інвестиціями перших років.

УДК 631.92:633.2 (045)

ЮРЧУК Наталія, канд. екон. наук, доцент

Інститут кормів та сільського господарства Поділля НААН,

МАРЦЕНЮК Олена, канд. с/г наук

Інститут агроекології і природокористування НААН

urnata2@ukr.net

КОРМОВИРОБНИЦТВО В УМОВАХ АГРОКЛІМАТИЧНИХ ЗМІН

Рівень розвитку аграрного виробництва визначає не тільки продовольчу безпеку країни, а й стан навколишнього середовища. За оцінкою фахівців, площа сільськогосподарських угідь України становить 41,4 млн га, з них рілля займає 32,7 млн га, пасовища 5,3 млн га, сіножаті 2,3 млн га, багаторічні насадження 0,9 млн га, перелоги 0,2 млн га. Рівень розораності в Україні

становить 54 %, що є найвищим показником у Європі. Площі деградованих земель коливаються у межах від 8 до 10-15 млн га, з них 1,1 млн га підлягає консервації [1]. Виробництво сільськогосподарської продукції залежить від очікуваних змін клімату, водночас сільськогосподарське виробництво є джерелом викидів парникових газів, що зумовлюють кліматичні зміни. Прогнозоване зростання світового попиту на продовольство зумовлює значні проблеми для стійкого аграрного виробництва, для луко-пасовищних, водних, лісових екосистем тощо.

Агрокліматичні умови прямо впливають на урожайність кормових культур та їх якість. Можна виокремити зміни агрокліматичних умов, які впливають на кормовиробництво:

- зміна весняних та осінніх температурних режимів, які призводять до зміщення термінів посіву кормових культур;
- зростання частоти температурних екстремумів та аномальних явищ: низькі температури або аномальна спека, великий перепад між денними та нічними температурами, безсніжні зими, тривала спека влітку;
- зміна кількості опадів, збільшення екстремальних опадів, посухи і повені;
- сильні вітри, суховії, які спричиняють вітрову ерозію ґрунтів, заважають проведенню захисних обробок посівів [2].

Аграрне виробництво має можливості для адаптації до агрокліматичних змін і зниження їх негативних наслідків.

В умовах обмеження земель сільськогосподарського призначення, зростання вартості матеріальних ресурсів, кліматичних змін, воєнної агресії зростає потреба у формуванні кормових фітоценозів для виробництва високоякісних кормів [3]. Одним із чинників, що дозволяє відновити агроландшафти на які впливають кліматичні і антропогенні чинники, є кормова галузь.

Нині лукопасовищне кормовиробництво є екстенсивним і слаборозвиненим. Значні досягнення науки повільно впроваджують в аграрне виробництво. Основна частина потенційних площ під культурними пасовищами перебуває на природних кормових угіддях. Саме тут випасають худобу господарств населення впродовж літнього сезону. Відсутність культурних пасовищ призводить до неефективного використання угідь, зменшення площ, призначених для заготівлі кормів [4].

Кормовиробництво в системі сталого сільського господарства може пом'якшити наслідки кліматичних змін не лише екологічних, але й економічних. Зростання посівів кормових культур, бобових, багаторічних трав, оптимізація структури сівозміни, створення і розширення культурних пасовищ і сінокосів, розумного використання природних кормових угідь сприятиме зменшенню наслідків кліматичних змін, відновленню екосистем.

Список бібліографічних посилань

1. Земельний довідник України – 2020 : інфографічний довідник. URL: <https://agropolit.com/spetsproekty/705-zemelnyy-dovidnik-ukrayini--baza-danih-pro-zemelniy-fond-krayini>
2. Басанець О. Адаптація рослинництва та систем захисту рослин до умов клімату. URL: <https://superagronom.com/blog/495-adaptatsiya-roslinnitstva-ta-sistem-zahistu-roslin-do-umov-klimatu>
3. Юрчук Н. П., Корнійчук О. О., Петриченко І. І. Система маркетингу насінництва кормових культур. *Корми і кормовиробництво*. 2022. № 93. С. 142–152.
4. Петриченко В. Ф., Корнійчук О. В., Векленко Ю. А. Сталий розвиток лукопасовищного кормовиробництва в умовах змін клімату. *Вісник аграрної науки*. 2018. № 6. С. 25–32.

УДК 636.52/58 (045)

ГОНТАРЬ Алла, канд. вет. наук, доцент кафедри,
ГРІНЧЕНКО Дмитро, канд. вет. наук, доцент кафедри,
СЕВЕРИН Раїса, канд. вет. наук, доцент кафедри,
БУРДЕЙНИЙ Роман, аспірант
Державний біотехнологічний університет (м. Харків)
grinchencodimamycol@gmail.com

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ ПРИРОДНОГО ІМУНОСТИМУЛЯТОРА З ЕКСТРАКТУ ТРУТНЕВОГО РОЗПЛОДУ (ЕТР) У СПЕЦИФІЧНІЙ ПРОФІЛАКТИЦІ НЬЮКАСЛСЬКОЇ ХВОРОБИ У КУРЧАТ

Боротьба з інфекційними захворюваннями є важливою умовою для отримання здорового поголів'я птиці, і це, як правило, досягається шляхом проведення вакцинації для зниження ризику виникнення інфекцій. Ефективність вакцинації залежить від рівня імунної відповіді під час щеплення, яка пов'язана із станом імунної системи, з її віковою зрілістю, можливої наявності вікових імунодефіцитів [1, 9]. У зв'язку із поширенням імунодефіцитів у птахівництві очевидним стає необхідність пошуку засобів, спрямованих на усунення цієї серйозної патології.

Для вирішення цієї проблеми перспективним є застосування імуностимуляторів, оскільки вони підвищують імунний статус організму, підсилюють природну резистентність і знижують відхід поголів'я, перш за все молодняку. Крім того, застосування імуностимуляторів дозволяє підсилювати імунну відповідь під час вакцинації поголів'я. Останнім часом основну увагу

ЗМІСТ

СКИБА Вікторія, ТУРЯК Катерина Динаміка врожайності основних сільськогосподарських культур та перерозподілу посівних площ під їх вирощування в умовах адаптивності до зміни клімату	4
СЛОБОДЯН Наталія Вплив зміни клімату та екстремальних кліматичних явищ на розвиток сільського господарства	8
ЄГОРОВА Тетяна, ШУМИГАЙ Інна Басейновий принцип екологічного менеджменту агроландшафтів	11
МИРОНЕНКО Інна Ефективність гербіцидів у посівах кукурудзи за технології No-till	14
БІДА Петро, РУДЬКО Оля Використання ментальних карт на заняттях під час вивчення курсу «Технологія відтворення продуктивності земель»	15
ВАСИЛЕНКО Олена Пріоритетні напрями забезпечення конкурентоспроможності аграрних ЗВО в сучасних умовах	18
КИРНАСІВСЬКА Наталія, ЛОХАННІКОВ Юрій, КИРНАСІВСЬКИЙ Олександр Аналіз змін температурного режиму і опадів на території Вінницької області в сучасних умовах	22
КОВБА Степан Роль держави у забезпеченні якості продуктів харчування в умовах зміни клімату	25
КОЛЕСНИКОВ Максим, ПАЩЕНКО Юлія Формування бобово-ризобіального симбіозу гороху посівного за дії комплексних регуляторів росту та в умовах Південного Степу України	28
ПЕТРИКОВСЬКА Алла, МАЛИМОН Стефанія Україна та зміни клімату	32
РУСІНА Неля, ПЕТРОВА Ольга Європейські практики вуглецевого землеробства	34
ЮРЧУК Наталія, МАРЦЕНЮК Олена Кормовиробництво в умовах агрокліматичних змін	37
ГОНТАРЬ Алла, ГРІНЧЕНКО Дмитро, СЕВЕРИН Раїса, БУРДЕЙНИЙ Роман Перспективи застосування природного імуностимулятора з екстракту трутневого розплоду (ЕТР) у специфічній профілактиці ньюкаслської хвороби у курчат	39
ЗАВАДСЬКА Оксана, ПАРХОМУК Яна Вплив умов вирощування та ступеня стиглості на якість плодів помідора різних сортів	43